

**GRØNNE
OASER
I BYEN**

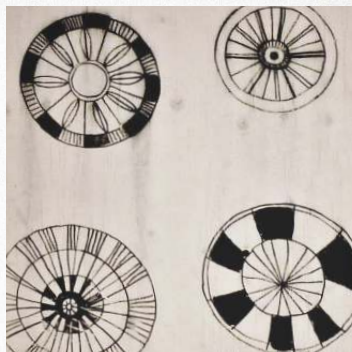
MILJØPUNKT

AGENDA 21 - FOR ET BÆREDYGTIGT KBH

INDRE BY
CHRISTIANSHAVN

INDEX

INDRE BY
CHRISTIANSHAVN

Udgivet af Miljøpunkt Indre by -
Christianshavn
Rådhuspladsen 77 st.
1550 København V
www.a21.dk
CVR: 31 69 00 80

Publikationen er støttet af midler fra
Indreby og Christianshavns Lokaludvalg
Udarbejdet af Miljøpunktet

Forfattere:
Anne-Mette Wehmüller
(Centerleder og Cand.mag.)
Sabine Buurgaard Sørensen
(Projektmedarbejder og Hortonom)

Layout:
Anne-Kirstine Ellern
(Grafisk Designer)

ISBN: 978-87-996110-2-7

03. Københavns små grønne åndehuller

Introduktion til publikationen

04. Grønt tag på Christianshavn

*Beboere på Christianshavn har fået grønt tag
på deres skur i gården.*

06. Grønt gårdmiljø hos bostedet Caroline Marie

*En grå baggård trylles om til en grøn oase
midt inde i byen.*

08. Mobile træer i skolegården på Christianshavns Skole

Træerne som har "boet" mange steder i København flytter ind i en skolegård.

10. Rådhusvin forgroener metrobyggeri

Med hjælp fra lokale københavnere forvandler Miljøpunktet det grønne metrohegn til en levende væg.

12. Søerne indhylles af blomsterløgstæppe

Børn fra københavnske skoler planter blomsterløg langs søernes breder.

16. Bacsac i Københavns gader

Økologiske planteposer opsættes på udvalgte steder i København.

18. Kompostbeholder som en del af det grønne byrum

Rigtig affaldssortering er noget alle burde tænke over i deres hverdag.

20. Grønt pusterum til politikerne på Christiansborg

Signe Wenneberg, Jan Kuusisaari og Miljøpunktet besøger Christiansborg med forslag til grønne forbedringer.

22. Instagram-kampagne.

Plant dit blomsterløg og bliv en del af vores Blomsterløgs-bevægelse.

24. Plantekasser i Københavns gader

Lavet af 48 pallerammer tilføj 13 ton jord.

02

SuperBrugsen

KØBENHAVNS SMÅ GRØNNE ÅNDEHULLER

Hos Miljøpunkt Indre By - Christianshavn arbejder vi med at skabe grønne åndehuller rundt om i Københavns til tider lidt grå og triste gader. Dette giver byen kvalitet og er medvirkende til gladere og mindre stressede borgere, som får mulighed for at se på og færdes i grønne omgivelser.

Dette inspirationskatalog indeholder en række projekter, som Miljøpunktet har været med til at gennemføre. Målet er at fremme Københavns små grønne åndehuller og projekterne her er primært lokaliseret i Indre By og på Christianshavn.

"I Miljøpunktet er vi optaget af at byforgrønne og skabe små grønne åndehuller. Brugen af grønt og planter i vores tætbebyggede hovedstad handler om at udnytte planternes naturlige egenskaber til at løse forskellige miljømæssige problemer.

Grønne tage kan bl.a. bruges til at håndtere en større regnmængde mens det tilmed har den positive effekt, at de kan opsuge forurening i byen fra bl.a. bil-os."

Anne-Mette Wehmüller, Centerleder
Miljøpunkt Indre By - Christianshavn

Foto: På en sommerdag i juni afholdt Miljøpunktet Grønt Christianshavns Torv. Christianshavns Torv blev forvandlet til en grøn oase med rullegræs og karsevæg, så forbigående christianshavnerne kunne nyde en æggemad med karse i solen og tale om hvor grønt torvet kunne tage sig ud.
Foto: udlånt af City Avisen.

GRØNT TAG PÅ CHRISTIANSHAVN

Miljøpunktet har i løbet af sommeren 2012 været med til at give beboerne i Brøstekareén på Christianshavn ny udsigt fra deres vinduer.

Et kedeligt og trist tag med tagpap har fået nyt liv i form af et grønt tag. Taget består af flere arter af Stenurt (*Sedum*) med forskellig blomstringstidspunkt og farve på kronbladene, hvilket gør, at taget året rundt skifter karakter.

Planterne på et grønt tag vil kunne optage op til 50% af den årlige mængde nedbør samt forsinke vandets vej mod kloakkerne under kraftigere regnskyl. Denne forsinkelse af regnvand, vil kunne være med til at mindske risikoen for oversvømmelse og våde kældre.

Irene Nissen, som bor i gården, glæder sig meget over den fine udsigt, hun nu har fået. "Hver morgen når jeg drikker min kaffe, kigger jeg ud gennem vinduet og glædes ved det nye tag", fortæller hun.

At fremme grøn omstilling, ved beplantning af vores tage, handler om at udnytte planternes egenskaber til at løse forskellige miljømæssige problemer.

Der er derfor mange gode grunde til at anlægge grønne tage. Blandt andet kan tagene bruges til regnvandshåndtering, nu hvor kraftige regnbyger og skybrud er blevet en uundgåelig realitet.

Opvarmede byer, de såkaldte varmeøer, øger dannelsen af kraftige regnbyger. Brugen af planter i byen, bl.a. på grønne tage, hjælper til nedkøling og mindsker dermed risikoen for kraftige regnskyl.

Derudover vil tagene bl.a. også forvandle de traditionelle tagflader til grønne oaser, som danner levesteder for både dyr og planter, hvilket bidrager til en øget biodiversitet. Samtidig bidrager planterne til at forbedre luftkvaliteten i byerne.

Nogle tage er store og kraftige nok til at kunne bære en taghave, som er en tykkere og tungere form for grønt tag. Her kan skabes grønne rekreative områder oppe over byens tage. Mulighederne er mange!

GRØNT GÅRDMILJØ HOS BOSTEDET CAROLINE MARIE

Jorden i allerede etablerede bede i gården var ret udpint. Her blev der plantet Honningurt (Phacelia esculentum) som er en enårig plante med flotte lilla blomster. Den kan til næste år vendes i jorden, fungere som grøngødning og give nyt liv til jorden. Udover effekten som grøngødning tiltrækker de honningduftende blomster forskellige insekter, som skaber lidt liv i gården.

På det private bosted Caroline Marie i Gothersgade bor 20 unge med forskellige psykosociale vanskeligheder. Her bruges gården ofte som et vigtigt samlingssted for de unge, som tilbringer mange timer her.

Miljøpunktet var, med hjælp fra anlægsgartner Ditte Channo, med til at omdanne den hyggelige men lidt grå gård, til en lille grøn oase.

Et vigtigt element i projektet var både at skabe et dejligt åndehul men samtidig også at vække de unges interesse og få dem til at deltage aktivt i pasningen af planterne. Derfor blev der valgt en kombination af planter, som giver en duft og smagsoplevelse

– syrligt, sødt og krydret. Dette inkluderede blandt andet forskellige bærbuske, tomater, chili og krydderurter, som alle giver et hurtigt resultat og hvor høsten kan bruges i madlavningen.

En af beboernes største ønsker var, at der blev plantet solsikker i gården.

Helle Andrés, som er medarbejder på bostedet og som også deltog i gårdprojektet, udtaler nogle måneder efter anlæggelsen. "Gården på Caroline Marie har været kilde til meget stor fornøjelse sommeren igennem. De unge har med interesse fulgt planter og bærs vækst og trivsel.

Flere af dem har taget aktiv del i at vande og passe dem, når jeg ikke har været på arbejde. Vi har ofte/dagligt haft hyggelige stunder med at smage på tomater og bær i takt med, at de bliver spiselige. Og så er der jo det rent æstetiske – det er knaldhamrende dejligt, at vi har det så GRØNT midt i Gothersgade. Det gør vores øjne glade dagligt!

De fleste planter blev plantet i de miljøvenlige plantetasker kaldet Bacsac. Taskerne er produceret i genanvendeligt materiale og fås i flere forskellige størrelser, som gør det nemt at skabe en lille grøn oase på tagterrassen, altanen eller i gården.

MOBILE TRÆER I SKOLEGÅRDEN PÅ CHRISTIANSHAVNS SKOLE

I 2011 blev Miljøpunktets mobile plantekasser designet med formålet at illustrere muligheden for at skabe og indrette midlertidige grønne rum i byen.

Sidenhen har kasserne vandret rundt til forskellige lokaliteter i indre København og på Christianshavn bl.a. ved Torvehallerne på Israels Plads og ved Børnehusbroen på Christianshavn.

De midlertidige grønne rum består af oliventræer (*Olea europaea*) i kasser, højbede og forskellige dialogmøbler, som gør det muligt at opholde sig i det grønne.

Efter nogle års vandring i byen trængte plantekasserne efterhånden til nyt liv. Fire designstuderende blev inviteret til at dekorere kasserne med grafiske mønstre, som illustrerer Miljøpunktets arbejde for bæredygtig udvikling i byen.

Plantekasserne har fået en ny base i skolegården på Christianshavns Skole. Her er de med til at give børnene noget grønt for øjet i frikvarteret, samt at skabe små rum til dialog.

Her pynter plantekasserne på Christianhavns Skole.

RÅDHUSVIN FORGRØNNER METROBYGGERI

I disse tider ser man Metro hegnet, også kaldet Byens Hegn, flere steder rundt omkring i København. For at skabe et hyggeligere byrum ved byggepladshegnet ud for Gammel Strand nr. 48-52 har Peder Clement fra Miljøpunktet i samarbejde med Københavns borgere plantet Rådhusvin (*Parthenocissus quinquefolia*).

De små planter er sat foran gengivelsen af Henrik Vibkovs kunstværk "Wooden Jigsaw Puzzle", som viser et mønster skabt af sammenfiltrede flamingohalse. Ideen med at plante Rådhusvinen er, at planterne med tiden vil kravle op ad væggen og med sine blade

dække både byggepladshegnet og kunstværket, så der opstår et nyt samspil mellem, de om sommeren grønne og om efteråret røde, blade og det farverige kunstværk. Om vinteren når Rådhusvinen kaster sine blade, vil kunstværket dukke frem i grenenes filigran.

Hele værket indgår i en samlet plan for at gøre pladsen til et behageligt opholdsted imens metrobyggeriet står på. Københavns Kommune har senere opstillet to Københavnerbænke foran værket, så lokale og forbipasserende har mulighed for at sætte sig og nyde byen.

Rådhusvinen vokser foran Vibskovs kunstværk, Wooden Jigsaw Puzzle.

SØERNE INDHYLLES AF BLOMSTERLØGSTÆPPE

I forbindelse med Kulturnatten i København, inviterede Miljøpunktet børn fra skoler og institutioner i området til at deltage i at sætte blomsterløg ved Sankt Jørgens Sø og Peblinge Sø. Til foråret skal dette gerne resultere i et blomsterflor til glæde for de mange borgere, der dagligt færdes ved søerne.

Arrangementet vil give de mange børn, som har deltaget i at sætte blomsterløgene, en følelse af at have været med til at gøre en forskel for området. De har været med til at gøre søerne til et dejligt sted at opholde sig, som de stolt kan vise frem til deres forældre år efter år når løgene blomstrer.

Miljøpunktet har, ved højre side af Sankt Jørgens sø, valgt at sætte Skov-Tulipan (*Tulipa sylvestris*), som giver flotte gule blomster. Derudover også hvid Stor Snepryd (*Chionodoxa luciliae alba*) og Russisk Skilla (*Scilla sibirica*) som til foråret vil skabe et blåt og hvidt tæppe i plænen ved Søpavillonen.

Der er i alt blevet indkøbt 26.000 blomsterløg, så et fantastisk resultat er i vente til foråret.

*Børn til Lad
søerne blomstre
i 2013 får jord
under neglene.*

14

*Her ses
Teknik- og
Miljøborgmester,
Ayfer Baykal og
centerleder for
Miljøpunktet,
Anne-Mette
Wehmüller i
færd med at
grave i den hårde
Københavnske
jord. Håbet er,
at der kommer
blomsterløg op i
foråret.*

*I alt 200 børn,
fra børnehaver
og skoler
i Indre By,
plantede
blomster-
løg langs
søerne med
Miljøpunktet i
oktober-
november
2013.*

BACSAC I KØBENHAVNS GADER

I sensommeren og ind i efteråret har Miljøpunktet opstillet Bacsac planteposer udvalgte steder i Indre By og på Christianshavn. Første stop var Nansensgadekvarteret og i Borgergade.

Også vores nyrenoverede ellipseformede samtalebænk foran kontoret på Rådhuspladsen har fået lidt grønt i midten. Her sætter forbipasserende sig for at få et hvil på pladsen, som folk ellers normalt bare krydser. I planteposerne blev der sået rapsfrø af *Brassica napus*, som henover efteråret kan høstes som sprødt salat når planterne

har sat 6-8 blade. Derudover er der plantet Grønkål (*Brassica oleracea var. sabellica*) og sat blomsterløg, som til foråret vil bringe farver i gaden.

De udvalgte planter giver forbipasserende lidt grønt for øjet men også muligheden for at plukke lækkert salat og kål med hjem til aftensmaden.

*Samtalebænken
foran kontoret på
Rådhuspladsen
har fået lidt grønt
i midten.*

*Bacsac med
grønkål, i
Nansens-
gadekvarteret.*

KOMPOSTBEHOLDER SOM EN DEL AF DET GRØNNE BYRUM

Rigtig affaldssortering er noget alle burde tænke over i deres hverdag. En stor del af vores affald her i Danmark ryger som en samlet masse til forbrændingen, hvilket er til stor belastning for miljøet.

Miljøpunktet ønsker at sætte fokus på bedre og korrekt affaldshåndtering. Vi har i den forbindelse, i samarbejde med Områdeløft Sundby, fået opsat en Globe kompostbeholder i en gård i Torvegade på Christianshavn.

Her er det meningen at beboerne skal omdanne organisk materiale fra husholdningen og haven til jordforbedrende og

plantenærende kompost.

Den lukkede kompostbeholder, som er produceret i Finland, er isoleret, hvilket gør det muligt at kompostere hele året rundt, selv ved lave temperaturer. Beholderen beskytter samtidig mod skadedyr, så disse ikke bliver tiltrukket til gården.

Slutresultatet er den fineste muld, som kan bruges i gården hvor den kan fordeles i bedene til glæde for både planter og til forbedring af jordkvaliteten. Derfor finder vi, her på Miljøpunktet, det en god ide at indtænke en kompostbeholder i byens gårde.

Komposten indeholder næringsstoffer, som langsomt frigives til planterne. Komposten kan også, i blanding med muld eller spagnum, bruges til planter i krukker, som giver et dejligt flor på altanen.

*TARA-GLOBE
er en isoleret
kompostbeholder
velegnet til
varmkompostering.
Vægt: 13 kg.
Højde: 73 cm.
Diameter: 98 cm.
Volumen: 310
liter. Med
forhøjningsring:
470 liter.
Materiale:
Formstøbt
polyetylen
med 20 mm
isolering. 100%
genanvendelig.*

GRØNT PUSTERUM TIL POLITIKERNE PÅ CHRISTIANSBORG

Danmark profilerer sig som en grøn nation. Miljøpunktet har derfor en vision om at bygningen, hvorfra landet ledes, også viser den grønne profil frem. Christiansborg har flere tage og terrasser som er velegnede til taghaver.

Målet med taghave-projektet, er at arbejde frem til et konkret forslag - og så prøve at finde en måde at realisere planerne. En oplagt placering er tagterrassen på ca. 270 m2 ved Folketingets bygning.

Følg med i udviklingen og tag del i debatten på:

[WWW.FACEBOOK.COM/
CHRISTIANSBORG.TAGHAVE](http://WWW.FACEBOOK.COM/CHRISTIANSBORG.TAGHAVE)

Visionen er udviklet i et samarbejde mellem Miljøpunkt Indre By-Christianshavn og bygartner Jann Kuusisaari, som også er tilknyttet Miljøpunktet.

*Journalist Signe Wen-
neberg, urbangartner
Jann Kuusisaari
og centerleder for
Miljøpunkt Indre
by-Christianshavn
Anne-Mette
Wehmüller på toppen
af Christiansborg.*

*Solsikkehilsen fra
Miljøpunktet*

*Forslag til
taghave på
Christiansborg,
set fra oven*

INSTAGRAM-KAMPAGNE

“Plant dit blomsterløg og bliv del af vores Blomsterløgs-bevægelse”

Sådan lød opfordringen fra Miljøpunktet til Kultur natten 2013.

#BLOMSTERLØG
#MILJØPUNKT

I forbindelse med Kultur natten i oktober 2013 udleverede Miljøpunktet en pose med blomsterløg til forbigående borgere mod at de lod sig forevige og fortælle os, hvor de ønskede at plante deres blomsterløg. Billeder af deltagerne kan findes på Instagram

Her er en række af blomsterbørnene, som får tingene til at ske, spirre og gro.

#Blomsterløg
#Miljøpunkt
2100KøbenhavnØ

#Blomsterløg
#Miljøpunkt
#Bergthorasgade

#Blomsterløg
#Miljøpunkt
#Smørum

#Blomsterløg
#Miljøpunkt
#1440KøbenhavnK

#Blomsterløg
#Miljøpunkt
#Slesvigsgade

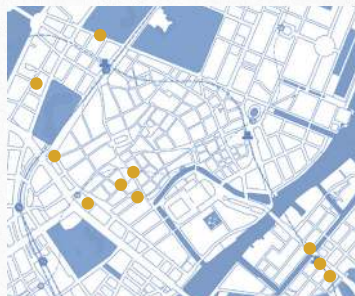
PLANTEKASSER I KØBENHAVNS GADER

I november 2013 opsatte Miljøpunktet 16 plantekasser på 10 udvalgte lokaliteter rundt om på Christianshavn og i Indre by.

Hver af plantekasserne er bygget op af 3 pallerammer placeret på en EU-palle, hvilket gør kasserne mobile.

Da de skal danne hyggelige grønne rum vinteren over, er der plantet Rødgran (*Picea abies*) dekoreret med sløjfer og kogler, så de er med til at skabe julestemning for de forbipasserende borgere.

Derudover er der blevet sat forskellige blomsterløg, så kasserne også vil fremstå flotte og farvestrålende til foråret.

HER KAN DU FINDE PLANTEKASSERNE

1. Hestemøllestrædet
2. Vandkunsten
3. Rådhusstræde
4. Børnehusbroen
5. Rådhuspladsen
6. Vester Voldgade
7. Gothersgade
8. Christianshavns Torv
9. Dronningensgade
10. Nansensgade

*Plantekas-
serne er
lavet af 48
pallerammer,
tilføjet 13
ton jord.*

Miljøpunkt Indre By - Christianshavn
Rådhuspladsen 77 st. tv
1550 København

Tlf: 33 93 21 21
www.a21.dk

CVR: 31 69 00 80

MILJØPUNKT
AGENDA 21 · FOR ET BÆREDYGTIGT KBH

INDRE BY
CHRISTIANSHAVN